

ГИМНАЗИЈА
РАЗРЕД: ПРВИ
СМЈЕР: ОПШТИ, ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИ
НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: ЛИКОВНА КУЛТУРА

Годишњи број часова: 36

Седмични број часова: 1

СВРХА НАСТАВНОГ ПРЕДМЕТА

Развијање свијести о значају умјетности и креативног изражавања, сензибилитета за естетику, за разумијевање и вредновање дјела ликовне умјетности. Унапређење личних стваралачких компетенција ученика.

ОПШТИ ЦИЉЕВИ ПРЕДМЕТА

- Надоградња теоретских и практичних знања из ликовне културе стечених у основној школи;
- Упознавање различитих ликовних области кроз вријеме и простор; савладавање ликовног језика;
- Подизање нивоа ликовне и опште културе ученика.
- Подстицање стваралчких потенцијала ученика и да сваки ученик буде у ситуацију да користи и унапређује властите стваралачке могућности.

ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПРЕДМЕТА

- Пружање прегледа развоја, извора и распрострањености умјетничких стилова;
- Пружање спознаје општих и појединих историјских стилова;
- Повећање осјетљивости за опште и национално културно-историјско наслеђе, а тиме и његово вредновање, чување и заштиту;
- Утицај на формирање свијести код ученика о универзалности умјетничког језика;
- Оспособљавање за самостално доживљавање, разумијевање и тумачење умјетности;
- Његовање и развијање способности ликовног изражавања;

- Развијање смисла за склад, ред и хармонију;
- Његовање критичког мишљења и развијање способности процјењивања моралних вриједности и формирање хумане и моралне личности,
- Стварање интересовања и потребе за посјећивањем изложби, галерија, музеја;
- Развијање смисла за поштовање, очување и његовање културних тековина и умјетничких споменика.

НАСТАВНЕ ТЕМЕ:

1. Општи појмови у ликовној умјетности
2. Умјетност праисторије и старих цивилизација
3. Умјетност старог вијека
4. Умјетност средњег вијека
5. Умјетност новог вијека
6. Цртање
7. Перспектива
8. Свјетлост и сјенка у умјетничком обликовању
9. Боја и валер -Витраж
10. Фотографија
11. Пројекат ученичког самосталног рада

Наставна тема: Општи појмови у ликовној умјетности			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
Ученик ће бити способан да: - наведе дефиниције умјетности и ликовне умјетности; - наведе основне разлике између ликовних и других умјетности; - разликује дјела сликарства, скулптуре, архитектуре и примијењене умјетности;	Ученик ће: - се критички изражавати у вези појединог умјетничког дјела, стила, умјетника или периода у умјетности.	Предмет: Историја	Тема: Увод у историју (Повезивање историјских периода (антика, средњи вијек, ренесанса) са развојем стилова у умјетности и културним контекстом)

- објасни утицаје на формирање различитих стилова у историји умјетности.		Географија	Опште физичко-географске одлике Земље (Утицај географских фактора (положај, ресурси) на умјетност)
		Српски језик и књижевност	Увод у тумачење књижевности (Поређење и анализа умјетности кроз књижевне описе и стилове)
		Музичка култура	Увод у предмет, музика и друштво (Поређење стилова и изражајних средстава у музици и ликовној умјетности)

Наставна тема: Умјетност праисторије и старих цивилизација			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
Ученик ће бити способан да:	Ученик ће:	Предмет:	Тема:
<ul style="list-style-type: none"> - наведе сличности, разлике као и међусобни утицај умјетности праисторије, Месопотамије, Египта, Персије, егејске области и умјетности далеког истока и средње и јужноамеричких домородачких народа; - протумачи и преиспита природне и друштвене услове одређене умјетничке епохе, периода и стила; 	<ul style="list-style-type: none"> - критички се изражавати у вези појединог умјетничког дјела или периода у умјетности; - користити самостално литературу и интернет за истраживање задате теме; - аргументовано представити значај појединих цивилизација и умјетничких дијела. 	Историја	Праисторија – првобитна људска заједница (Улога историјског контекста у разумијевању настанка и развоја праисторијске умјетности и старих цивилизација)
		Географија	Утицај географских фактора (Истраживање како климатски и просторни услови обликују архитектуру и умјетност)

<p>- препозна и разликује основне стилске карактеристике сликарства, вајарства и архитектуре, наброји и анализира најзначајнија дјела.</p>		<p>Вјеронаука</p> <p>Српски језик и књижевност</p>	<p>Свето откривење (Библијски мотиви у умјетничким дјелима – примјери у сликарству и вајарству)</p> <p>Комуникација и језик (Истраживање сличности и разлика између ликовне и књижевне умјетности, поређење тема и стилова; Анализа књижевних текстова са митолошким мотивима)</p>
--	--	--	--

Наставна тема: Умјетност старог вијека			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
<p>Ученик ће бити способан да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - дефинише сличности, разлике и међусобни утицај умјетности античке Грчке и Рима; - препозна и класификује стилске карактеристике, анализира и наброји најзначајнија дјела и умјетнике; - утврди и аргументовано заступа свој став о естетском доживљају археолошких налазишта, умјетничких дјела, споменика културе и објеката у окружењу. 	<p>Ученик ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - посматрати умјетничка дјела старог вијека, дискутовати о њима, анализирати их и упоређивати њихове стилске и садржајне одлике; - упоређивати одлике Античке Грчке, Римске и Хеленистичке умјетности. 	<p>Предмет:</p> <p>Историја</p> <p>Географија</p>	<p>Тема:</p> <p>Стари вијек Стара Грчка и Хеленизам Стари Рим (Политички, друштвени и културни развој Грчке и Рима; Утицај историјских догађаја на умјетност и архитектуру)</p> <p>Опште физичко-географске одлике Земље (Утицај географског простора на развој умјетности)</p>

		Српски језик и књижевност	Књижевност старог вијека (Антички драмски и филозофски текстови као подстицај за дјела у ликовној умјетности)
		Математика	Пропорционалност (Инжењерски и геометријски принципи у античкој архитектури (стубови, пропорције, конструкције); Техничка достигнућа као темељ умјетничке израде)
		Музичка култура	Музика праисторије и старог вијека

Наставна тема: Умјетност средњег вијека			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
<p>Ученик ће бити способан да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - наброји и објасни природне и друштвене услове током средњег вијека; - препозна и вреднује основне стилске и тематске одлике Византијске, Старохришћанске, Српске средњовјековне умјетности, Исламске умјетности, Романичке и Готичке умјетности; 	<p>Ученик ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - препознавати и анализирати на умјетничким дјелима, карактеристике: Византије, Старохришћанске, Српске средњовјековне умјетности као и Романичке и Готичке умјетности; - аргументовано дискутује о сличностима и разликама у европској умјетности. 	<p>Предмет:</p> <p>Историја</p> <p>Православна вјеронаука</p>	<p>Тема:</p> <p>Рани средњи вијек Развијени и позни средњи вијек Јужно-словенске државе и народи у средњем вијеку (Друштвено-политичко окружење на развој културе у Европи, Византији и српској држави)</p> <p>Свете тајне и Света Литургија (Религијска инспирација у умјетности; Разлике између</p>

- објасни карактеристике сликарства, вајарства и архитектуре средњег вијека; - наброји најзначајнија дјела и умјетнике средњег вијека.		Српски језик и књижевност	хришћанске и исламске умјетности) Средњевијековна књижевност (Повезаност средњовјековне књижевности са визуелним умјетностима; Симболика и језик у умјетничким дјелима и текстовима)
		Музичка култура	Музика средњег вијека (Веза између духовне музике и архитектуре средњег вијека)

Наставна тема: Умјетност новог вијека			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
Ученик ће бити способан да: - дефинише природне и друштвене услове за настанак ренесансе; - препозна и објасни основне стилске карактеристике сликарства, вајарства и архитектуре, анализира и наведе најзначајнија дјела и умјетнике ренесансе у Италији, западној Европи и на нашим просторима.	Ученик ће: - упознати основне одлике европске и српске умјетности новог вијека; - посматрати умјетничка дјела из периода ренесансе, анализирати њихове стилске одлике и упоређивати их.	Предмет: Историја	Тема: Нови вијек Европа и свијет од XV до XVIII вијека - Јужнословенски народи од XV до XVIII вијека (Прелаз између средњег и новог вијека: хуманизам, пад Цариграда, штампа, географска открића; развој градова у Италији и Европи)

		Српски језик и књижевност	Хуманизам и Ренесанса (Хуманизам у књижевности (Данте, Петрарка, Бокачо) и повезаност с визуелним умјетностима кроз теме човјека, природе и митологије)
		Математика	Пропорционалност (Примјена перспективе, пропорција и симетрије у сликарству и архитектури)
		Музичка култура	Музика Ренесансе (Развој ренесансне музике као дио културне обнове; паралеле музике и визуелних умјетности у изражавању емоција и идеја)

Наставна тема: Цртање			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
<p>Ученик ће бити способан да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - креира ликовни рад компоновањем линијом, као основним ликовним елементом, и примијени технику визирања; - представи цртачким техникама употребне предмете пропорционално; - дефинише и изради ликовни рад могеометризацијом форме. 	<p>Ученик ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - уочити елементе цртежа и његове карактеристике; - креирати цртеж користећи цртачке елементе и начине цртања. 	<p>Предмет:</p> <p>Математика</p>	<p>Тема:</p> <p>Пропорционалност, - Линеарна функција, - Планиметрија (Основне геометријске форме (круг, квадрат, троугао) и примјена златног пресјека и симетрије у цртежу)</p>

		Рачунарство и информатика	Интернет, комуникационе технологије и сигурност на интернету (Пренос цртежа у дигитални формат и коришћење векторске графике (линија, форма, композиција))
--	--	---------------------------	---

Наставна тема: Перспектива			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
<p>Ученик ће бити способан да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - препозна и правилно примијени линеарну и ваздушну перспетиву, технике и начине њиховог ликовног представљања; - идентификује природне узроке њиховог настанка; - препозна и да представља различите ликовне мотиве у различитим перспективама. 	<p>Ученик ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - посматрати примјере цртежа и слика са приказом линеране и ваздушне перспективе; - идејно скицира различите врсте перспективе. 	<p>Предмет:</p> <p>Математика</p> <p>Географија</p>	<p>Тема:</p> <p>Пропорционалност, Планиметрија (Основни принципи перспективе; конструкција облика и мерење углова уз примјену правоуглих троуглова и перспективне мреже)</p> <p>Атмосфера (Утицај климатских и природних услова на визуелне ефекте у пејзажу)</p>

Наставна тема: Свјетлост и сјенка у умјетничком обликовању			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
<p>Ученик ће бити способан да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - протумачити и идентификује свјетлост-сјенку у сликарству и 	<p>Ученик ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - дискутовати о свјетлу и сјенци; 	<p>Предмет:</p> <p>Математика</p>	<p>Тема:</p> <p>Пропорционалност, Планиметрија</p>

<p>вајарству, да разликује, препозна и дефинише облике у природи;</p> <ul style="list-style-type: none"> - дефинише свјетлосне односе; - представи односе свјетла и сјенке на посматраним мотивима (линијама шрафирањем и лавирањем); - утврди разлику између равни, дводимензионалног и тродимензионалног простора; - повеже масу, волумен и површину у јединствену цјелину. 	<ul style="list-style-type: none"> - објашњавати узајамну повезаност свјетлости и сјенке на примјеру неког умјетничког дјела; - представити једноставну композицију са различитим извором свјетлости. 	Српски језик и књижевност	<p>(Облици у простору: дводимензионалне и тродимензионалне фигуре, површина, запремина, маса и конструкција сјенке у односу на свјетлост)</p> <p>Народна књижевност (Опис визуелних феномена (светлост, сенка, волумен) у књижевности; симболика свјетлости и таме у поезији и прози)</p>
---	---	---------------------------	---

Наставна тема: Боја и валер-Витраж			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
<p>Ученик ће бити способан да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - креира ликовну композицију бојом и валером; - представи сликарским техникама предмете пропорционално; - дефинише и примијени контуру и фактуру; - препозна и дефинише боју као физичко својство свјетлости; - препозна и именује парове комплеметарних редова; - објасни појам валера, валерских односа и валерских кључева; 	<p>Ученик ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - описати особине и елементе сликарства; - израдити сликарски рад користећи - ликовне и сликарске елементе; - изложити свој рад и образложити избор боја и валера у складу са идејом композиција. 	<p>Предмет:</p> <p>Биологија</p>	<p>Тема:</p> <p>Систематика и разноврсност биљака (Боје у природи: камуфлажа, сигнализација, опрашивање; структура и текстура биолошких облика као инспирација за фактуру у сликарству)</p>

- дефинише топле и хладне боје као и њихов међусобни утицај и визуелно дејство на изглед облика.			
--	--	--	--

Наставна тема: Фотографија			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
Ученик ће бити способан да: - објасни историјски развој фотографије; - ствара употребом фотоапарата композиције кроз медиј фотографије; - дефинише механичко хемијски процес настанка фотографије; - прикаже вишеструку намјену и примјену фотографије.	Ученик ће: - упознати особине и елементе фотографије и њену историју развоја уопште; - реализовати композицију фотографију.	Предмет: Историја Српски језик и књижевност	Тема: Увод у историју (Фотографија као свједочанство друштвених и културних промјена) Некњижевни текстови (Повезивање фотографије са књижевним текстом и ликовним изразом)

Наставна тема: Пројекат ученичког самосталног рада			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
Ученик ће бити способан да: - конципира и реализације пројектно истраживања на тему националне културне баштине, укључујући значајне умјетнике, умјетничка дјела и културно-историјске споменике; - примјењује основне кораке истраживачког процеса, укључујући планирање,	Ученик ће: - индивидуално или у групи учествовати у раду пројектног истраживања, чија тема може бити из области националне културне баштине; - истраживати различите теме као што су: значајни ликовни умјетници из окружења (сликари, вајари, архитекте),	Предмет: Српски језик и књижевност Историја	Тема: Некњижевни текстови, Комуникација и језик (Анализа дјела завичајних писаца и књижевних текстова сличне тематике) Увод у историју

прикупљање и анализу информација из различитих извора (литература, интервјуи, посматрање и сл.); - води истраживачки дневник, у којем ће евидентирати ток и налазе истраживања; - развије вјештине усмене и писане комуникације кроз интервјуисање, учешће у дискусијама и изради есеја, извјештаја или интервјуа; - се креативно изражава креирајући ликовни рад подстакнут темом истраживања; - у виду форума презентује ток и резултате свог истраживања (усмено, писмено, визуелно).	културно-историјске грађевине, дјела народне умјетности и слично; - у процесу истраживања водити истраживачке дневнике, интервјувати саговорнике, проучавати релевантну литературу, израдити сопствени ликовни рад и учествовати у дискусији на школском форуму или часу. Завршна активност подразумијева представљање резултата у облику есеја, интервјуа или изложбе ликовних радова, уз кратак опис спроведеног истраживања.	Музичка култура	(Испитивање утицаја историјских догађаја и личности на изабране теме) Увод у предмет, Музика у друштву, Примијењена музика (Истраживање традиционалне музике и њене специфичне везе са тематиком која се обрађује)
--	--	-----------------	---

Дидактичко-методичка упутства и препоруке

Настава ликовне културе у гимназији реализује се у оквиру 36 часова годишње, са једним часом седмично. Она треба да буде усмјерена на ученика, подстичући његову радозналост, истраживање, креативност и самосталан рад. Препоручује се примјена различитих општих и специфичних метода рада, које омогућавају ефикасно учење и активно укључивање ученика у процес изградње сопственог знања. Посебно се препоручује конструктивистички приступ, у коме се ученици подстичу да самостално истражују податке из различитих извора, међусобно сарађују и једни друге поучавају. Наставник у таквом приступу има улогу организатора процеса учења, водећи рачуна о различитим интересовањима и способностима ученика, како би се осигурало њихово активно учешће и стално напредовање.

Примјеном различитих стратегија учења и поучавања – као што су дискусија, дебата, тимски рад и пројектна настава – садржаји се повезују са свакодневним искуствима ученика и лакше се интегришу са другим областима и школским предметима, што доприноси

цјеловитом развоју ученика. Коришћење диференцираних задатака и дигиталних алата додатно обогаћује процес учења, омогућавајући ученицима да развијају самосталност и вјештине проналажења и коришћења литературе.

Ограничен број часова захтијева пажљиво планирање и досљедну реализацију наставе. За планирање наставе неопходно је ослањати се на савремену литературу и наставна средства.

Посебну пажњу при анализи ликовног дјела треба посветити развоју ликовног језика, односно анализи ликовних елемената и композицијских принципа, уз подстицање и поштовање критичког мишљења ученика. Неопходно је повезивати теоријски и практични рад како би се постигли што бољи резултати у процесу учења.

Важан дио наставе чине екскурзије и посјете културним институцијама као што су музеји, галерије, атељеи, археолошки локалитети и рестаураторске радионице. Ове активности омогућавају ученицима да се упознају са културном баштином и развијају осјећај за њено очување. Наставник прилагођава избор локација могућностима школе и интересовањима ученика, водећи рачуна о окружењу и доступности. Препоручује се да се организује најмање једна цјелодневна екскурзија за обилазак значајних националних споменика и посјету музејима и галеријама.

У наставном процесу потребно је користити уџбенике које је одобрило Министарство просвјете и културе Републике Српске, као и другу стручну литературу.

Оцјењивање ученика потребно је врши у складу са Законом о средњем образовању и васпитању и важећим правилником о оцјењивању ученика у настави и полагању испита у средњој школи.